

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Generalis Totivs Sacri Ordinis Clericorvm Canonicoꝝ Historia Tripartita

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

LXIII. De Congregatione Belgica Capitulo VVindesimensi nuncupata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

vnio in vnum corpus congregationis sub vno capite iam multis ab hinc annis ioluta est; vnde nec Generale Capitulum iuxta morem ceterarum congregationum celebrare amplius consuevit.

II.

Praestitit verò ad illius exactam canonicè vitæ disciplinam commendandam, Illustriss. Cardinalis Iacobi de Vitriaco testimonium hoc loco ponere, quod ille profert in sua historia Occidentali cap. 23. Sunt, inquit, alij Regulares Conuenticus, qui de Aroasia nancupantur, eo quod prima huius institutionis Abbatia, qua caput est omnium aliarum, sic vocetur, in diocesi Atrebatensi sita. Hi siquidem fundamentum Regulae B. Augustini retinentes, vt carnem suam cum vitis, & concupiscentiis acerbis crucifigeret, carnes a refectorio suo subtraxerunt, camisia insuper non vtiuntur, sed cum tunica lanea nocte in dormitorio suo quiescunt. Quasdam etiam alias institutiones necessarias, & honestas supra praedictum fundamentum prudenter adficunt, contra imminens pericula sola praecauentes addiderunt. Et quantum nihil magis virtutem Religionis conseruat, vbi plures sunt Congregationes, & Conuentus, quam vti situs ad vnum Superiorem, qui diuersa sub se membra regit, & continet quasi summum & supremum caput, semel in anno sub primo, & principale Abbate Generale Concilium celebratur conueniunt, vt ceteri vniuersim huius Ordinis Abbates, secundum quod religioni viderit expedire, corrigant corrigenda, reseruent superflua, instituant, & addant, qua fuerint superaddenda, vel secundum temporum, aut rerum mutationem, qua fuerint commutanda commutent, & nouis superuenientibus ita vetera reuocantur, quod vetustissima veterum, prima scilicet antiquorum Patrum instituta firmiter, & inuariabiliter obseruentur. Principali siquidem Abbate filias suas, inferiores scilicet abbatias, per se, vel per viros idoneos studiose visitando, quantum religioni subministrat fulcimentum, ne per negligentiam distinas, vel per dissolutionem status Religionis entruatur corruat, ex his liquet. Cõuentibus, & Congregationibus, qua ex vno tantum Abbate pendentes, & vni soli Superiori intendentes, cum conueniente plerumq; corrumpunt, cum non habeant, vnde alias fulcuntur. Vt siquidem soliquia si ceciderit, non habet subleuantem, funiculus autem multiplex non facillè rumpitur, frater enim fratrem adiutarius est quasi ciuitas murata. Si autem corrupto capite ad Praelatos seculares recurrerint, scyllam fugientes, frequenter Carybãtum incurserunt, & fugientes arma ferrea in arcum arcum inciderunt. Quidam enim Ecclesiarum Praelati regularium dissensionibus tanto magis exultant quanto velut in aqua turbata copiosior reperitur piscationem, ab altera vel vtraque parte hac occasione pecuniam emungere non formidant. Quod si forte in hoc, & rimoratos inuenierint Praelatos, qui ab omni munere manu excutientes, eorum partes intercedente pecunia fouere reuenerint, tandem facta ad Dominum Papam appellatione, discurrendi, & euagandi materiam libenter inueniunt, & inutilibus expensis ex vtraque parte miserabilem domum eorum obligantes, reddunt copiosos, & amplas plerumque consumunt possessiones.

Porro ipse Cono, siue Cuno alter ex primis autoribus dictæ congregationis à Paschali III. S.R.E. Cardinalis Orientalibus nomine Sedis Apostolicæ Legatus, multa viriliter tum ibidem in Occidentem reuersus in multis Ciuitatibus gessit pro defensione Sedis Apostolicæ contra Henricum IV. Imperatorem, quibus non contentum sibi comparauit, quæ pluribus professuratur Continuator Sigiberti sub anno 1174. & Cardinalis Baronius tom. 12. sub anno 1171. & 1174. alibi, licet dicat illum assumptum ex professione Eremitica, quod verum non est immo, aliter per errorem nonnulli vocant Corduum.

Tandem huius congregationis meminit Innocentius III. in epist. ad Episcopum Leobodensem lib. 2. pag. 305.

CAPVT SEXAGESIMVM TERTIVM.

De Capitulo, siue Congregatione Belgica VVindesemensis nuncupata.

Vo tempore per reformationem Frigidianarum congregationum Lateranensis, & ceteri ordo canonicorum regularium in Italia fuit collectus, & restitutus, eodem in Belgio, ita per vtranque Germaniam inferiorem, & superiorem reparatus est per fundationem praclarissimæ congregationis VVindesemensis nuncupatae, per quam Deo adiuuante non solum multa Collegia canonicorum regularium secundum formam veteris instituti sunt erecta, sed etiam complura ex vetustioribus, quæ disciplina canonica relaxata easum sinuabantur, ad pristinam obseruantiam sunt restituta, quæ cum maximo diuini cultus incremento, & animarum profectu, & populorum edificatione plurimos locos nunc florent. Huius congregationis primordia, & autores, ac etiam progressus, & vobis illustres late describit Iosannes Buschius huiusmodi errorem Arnoldum Trithemium appellat in suo Chronico Capituli VVindesemensis duobus libris digesto, & nuper edito à nuper, ex quo quæ hic per summam siue per compendium subiiciemus, fideliter deprompsimus.

Fuit in oppido Dauntre Traiectensis diocesis Diaconus valde celebris, religiosus, & doctus, & zelator feruentissimus salutarum animarum, nomine Gerardus Groot vulgo appellatus, qui virtute, & sanctitate Magni cognomen vniuersaliter rationabilibus affectus est, quæ illud quædam ambitione quæsiuerit. Hic zelo diuini honoris, & salutis proximorum vehementer accensus,

cum electus in vita spirituali apprime doctus, & exercitatus, hoc vnum Deo dante firmiter animatum, non solum sibi ipsi vacare, verum etiam aliorum salutem omnibus, quibus posset modum praestare per diuini Verbi prædicationem procurare. Quam ob causam in Ecclesia Traiectensi multæ clericali primò initiatus, & deinceps per gradus singulos usque ad Diaconatum ascendens, plenariam licentiam, & potestatem prædicandi Verbum Dei publice in omnibus ciuitatibus oppidis, & villis Traiectensis diocesis ab ipso Traiectensi Episcopo impetrauit: quæ obiecta, illud munus prædicationis cum tantis spiritus ardore per omnes illas regiones ceptis exerceat, vt breui compleret à via iniquitatis in viam salutis dirigeret, & à seculi vanitatibus abstractos, ad rerum secularium contemptum, & ad celestem vitam in terris agentem perduceret. Inter alia huius sancti viri prædicata gesta hoc fuit præclarissimum, nec silentio legendum, quod Conuentum clericorum Dauntre collegit, qui sanctorum Patrum libris exerbendis (eo quippe tempore artis impressoris vni non duntaxat) & ad fidem exemplarum verorum corrigendis operam nauauerat, inter quos fuit vnus deuotus vir D. Florentius Radium Dauntre Vicarius, & ipse ad meliorem frugem prædicationibus Gerardi magistri conuersus, cum potissimum suasionibus, ijdem clerici vitam communem inter se statuerunt, eodem Magistro Gerardo probante, quam postea tempore non modico lumina cum laude tenuerunt; immo verò recogitantes aptud se continentem vitam esse viam ad eam vitæ perfectionem assequendam, quæ vigeat in primitiua Ecclesia, quæque summo opere laudatur in Actibus Apostolorum, illud vitæ communis institutum perpetuo tenere sub obedientia eiusdem Domini Florentis, excepta solemnè professione vitorum, communi decreto firmauerunt, victi, uelut, & cetera necessaria labore manuum in conueniu procurantes. Quod in causa fuit, vt etiam de eorum mutua charitate maiori affectu se invicem diligere impertent, & plures non solum clericos, verum etiam laicos contempta huius seculi sollicitate ad idem vitæ genus verbo, & exemplo traheret, & seipso vitæ Apostolicæ, & perfectionis Evangelicæ exemplaria monstrantes, multarum congregationum vitorum, ac etiam seminarum per Belgium, & Alemanniam instituta poneret.

Vni autem præfatus vir Venerabilis Gerardus anima doctus, illud vitæ genus, quod sub nullo instituto Regulari à Sede Apostolica probato esse fundatum, diu subsistere non posse, tamè quod infensus sibi haberet nonnullos ex ordinibus mendicantium (ex quibus vnum nominat fratrem Bartholomæum Dordracense, qui in publicis concionibus de eiusmodi vitæ

Cano aliter ex prima
gregationis à Palchill
opus Præfatus con
tabilibus nomine Scel
viriliter tum hiden
as in multis Curati
Sedis Apollolice con
orem, quibus notin
quæ pluribus profes
furi sub anno 1514. & Cur
sub anno 1515. & aliq
sumptum ex professe
non non est immo
ocant Conradum
gregationis mentit
Episcopum Leobes

SEXAGE-
TERTIVM.

se Congregatio
indesemsi ma-

tempore per reformatio
Frigidianum congre
Lateranensis, & un
canonicorum regulari
alia fuit collectus, & re
tratus, eodẽ in Belgio, in
traque Germaniam
reparatus est per fide
congregationis W. ind
quam Deo adiuturo
canonicorum regulari
teris instituti sunt eredi
c. vetustioribus, quæ ali
ca sum sinuabatur, ul
funt restituta, quæ
incremento, & aucto
in aedificatione plurim
litis congregationis
patriam progreffus, &
annes Buchini (hæc p
richemius appellatur) in
W. indesemsi dicitur
edito A. n. 1514. & qu
tue per compendium lab
complines.

cum cetera in vita spiritali apprime doctus, & ex
creatus, hoc vnum Deo dante firmiter animo
statuit, non solum sibi ipsi vacare, verum etiam
aliorum salutem omnibus, quibus posset modis,
præfatum per diuini Verbi prædicationem pro
curare. Quam ob causam in Ecclesia Traie
ctensi militæ clericali primò initiatus, & deinde
per gradus singulos usque ad Diaconatum af
ferendus, plenariam licentiam, & potestatem
predicandi de Verbum Dei publicè in omnibus ci
uitatibus, oppidis, & villis Traiectensis diocesis
ab Episcopo Traiectensi impetrauit: qua
obtentâ, illud munus prædicationis cum tanto
spiritus ardore per omnes illas regiones cepit
exercere, vt breui complures à via iniquitatis a
uersos in viam salutis dirigeret, & à seculi vani
tatis abstratos, ad rerum secularium con
temptum, & ad cælestem vitam in teris agen
dam perduceret. Inter alia huius sancti viri præ
dicatæ gesta hoc fuit præclarissimum, nec silentio
toregendum, quod Conuentum clericorum
Dauentrie collegii, qui sanctorum Patrum li
bris edubendâs (eo quippe tempore artis im
professæ vias nondum extabat) & ad fidem ex
emplarum verorum corrigendis operam naua
ram, inter quos fuit vnus deuotus vir D. Floren
tius Radium Dauentrie Vicarius, & ipse ad me
lorem frægem prædicationibus Gerardi magni
conuersus, cuius potissimum suasionibus, ijdem
clerici vitam communem inter se statuerunt,
eodem Magistro Gerardo probante, quam pos
sita tempore non modico summa cum laude
teuerunt; immo verò recogitantes apud se
communem vitam esse viam ad eam vitæ perfe
ctionem assequendam, quæ vigeat in primiti
ua Ecclesia, quæque summo opere laudatur in A
postolorum, illud vitæ communis institum
perpetuo tenere sub obedientia eiusdem
Domini Florentij, & accepta solemnî professione
votorum, communi decreto firmauerunt, victis,
velut, & cætera necessaria labore manuum in
conuinciu procurantes. Quod in causa fuit, vt
eandem etiam mutua charitate maiori affectu se
intraem diligere inciperent, & plures non solum
clerici, verum etiam laicos contempta huius se
culi facilitate ad idem vitæ genus verbo, & ex
emplo traherent, & se ipsos vitæ Apostolicæ, &
perfectionis Evangelicæ exemplaria monstra
rent, multarum congregationum virorum, ac eti
am feminarum per Belgium, & Alemanniam
magna penerent.

II. CVM autem præfatus vir Venerabilis Gerar
dus animaduertet, illud vitæ genus, quod
sibi nullo instituto Regulari à Sede Apostolica
probato esset fundatum, diu subsistere non posse,
maximè quod in seipso sibi haberet nonnullos
ex ordinibus mendicantium (ex quibus vnum
nomine fratrem Bartholomæum Dordracensẽ,
qui in publicis concionibus de eiusmodi vitæ

instituto fuerat oblocutus, & obloquendo do
ctrinas erroneas addiderat, idem Gerardus in Cu
ria Traiectensi hæreticos conuicit,) tanquam pi
us pater, ac prouidus, vt filijs bene consulere,
morte instante aliquem ordinem ex approbatis
assumere suasset. Interrogatus verò, quænam
potissimum assumere deberent, an Cartusiano
rum, an Cisterciensium, quos pene solos in illis
regionibus reformatos intelligebant, respondit,
non hos assumatis, quia graues sunt, nec cun
ctis hominibus portabiles: Ordinem verò ca
nonicorum Regularium laxiori vitæ inseruien
tem omnibus pene Deo in Religione seruire vo
lentibus bene cõgruentem, in loco, quem Do
minus elegerit, quantocius assumere debetis:
quia non multum à vestra iam deuota conuer
satione videtur discrepare, nisi quod in illo pro
fessi seruant ex professione & voto, vos sine voto
seruatis charitatè & tria vota substantialia. Gesserat
ipse animo propositum monasterium ædifi
candi, secundum institutum canonicorũ Regula
rium, ad ductus potissimum exemplo venerabilis
& sancti viri Domini Ioannis Rusbrochij primi
Prioris monasterij Vallis viridis apud Bruxellam,
& clericorum sanctissimè in eodem monasterio
conuersantium, quos cum in Brabantia persona
liter vísitasset, illorũ viuendi forma mirificè ob
lectatus, eam sibi, ac suis imitandâ proposuerat,
vt in illius vita Ven. Thomas de Kempis cap.
25. notauit; sed cum pro loco religionis, & Cœno
bio fundando apto diligenter insaret, mortali
tate præuenus non potuit perficere, quod op
tauit. His dictis eundem D. Florentium artium
magistrum, & in Ecclesia Dauentriensi Vicariũ,
virum valde pium, & religiosum illis in Recto
rem præfecit, & vt patrem loco suo honorandum
dimisit, ac mutua dilectione illis commendata,
in Domino obdormiuit: Cuius vitam, & res
præclare gestas Venerabilis dei sacerdos Tho
mas de Kempis dictæ congregationis canoni
cus longa narratione est profecutus. Nos solum
referemus epitaphium eidem inscriptum à
Magistro Wilhelmo Doctore, & Cantore Parisi
ensi, & Leodiensi Ecclesiæ in Brabantia Archi
diacono, quod eiusmodi est:

Sæta recordationis Magister Gerardus dilectus Ma
gnus, feliciter migrans ad Dominum, & verè Magnus,
quonia in omnibus scientiæ liberalibus, naturalibus,
moralibus, civilibus, canonicis, & Theologicis nulli erat
secundus in orbe: erat enim tanta sancti atis, & exem
plar in mortificatione carnis, in abnegatione temporalium,
& contemptu mundi, in fraternâ charitate ad
omnes, in desiderio salutis animarum, in efficacia præ
dicationis, in reprobatione, & detestatione vitiorum,
in opponendo se hereticis, in persequendo secundum iu
ra Canonica concubinos, in conuertendo ad vitam
spiritualem viros, ac mulieres prius secundum seculum
viuentes, in fidelitate ad Dominum nostrũ Urbanum
VI. quod multa milia personarum testificantur de cre
dul-

dultate, quod creant, cum non minore fuisse dicitur virtutibus, quam in antedictis scientis. Hec Doctor predictus, quae referuntur in Chronico Capituli Windesemensis lib. 1. cap. 5. ad finem.

III. **D**efuncto itaque predicto Venerabili Gerardo ipse Dominus Florentius cum ceteris clericis praedictae congregationis de monasterio secundum consilium ipsius magni Gerardi erigendo scdulo cogitare, & inter se consulere ceperunt, & tandem post longam consultationem rebus hinc inde ponderatis locum opportunum nacti prope Zwollam, Windesem nuncupatum, obtento etiam a Wilemo Geldriae Duce, necno ab Episcopo Traiectensi consensu cum speciali facultate, monasterium pro congregatione canonicorum in eo statuenda construere ceperit, in quodam allodio, quod cuius praedius Bertholdus Tenhaue ad eundem effectum illis donauit: & ita ex eo loco Capitulum Windesemense cum tota congregatione est denominatum. Currebat annus nostrae salutis 1386. cum illud monasterium cepit edificari, ad quod perficiendum missi sunt ex Dauentria sex fratres de dicta Domini Florentij congregatione, quod opus multi viri pijs, & faminae religiose, collata pecuniarum quantitate non modica, ex animo adiuuerunt. vnde factum est, vt sequenti anno, videlicet 1387. absolutum per Dominum Habertum Ippulessem Episcopum, Reuerendissimi Domini Florentij Traiectensis Episcopi Suffraganeum consecratu fuerit in honorem sanctissimae Dei Genitricis, & Beatissimi Patris Augustini. Quinimo peracta consecratione, sex de illis fratribus Dauentricensibus, qui prius ea de causa in monasterio canonicorum Regularium in Emstein sub fratre Simone Prapposito Regulam, institutum, caeremoniasque canonicorum Regularium optime didicerant, statim per manum eiusdem Domini Suffraganei Episcopi Traiectensis illius vice, ac nomine canonicorum Regularium habitum susceperunt, & solemnem professionem emiserunt, quorum vnus in Rectorem ab eodem Suffraganeo illis datus est, donec ipsi de Praelato canonicum eligendo prouiderent. Et haec fuerunt huius amplissimae congregationis exordia, humilia secundum seculum, sed alta secundum Deum, in humilitate, & paupertate profunda, & vitae asperitate constituta.

CAPVT SEXAGESIMVM QVARTVM.

Catalogus Monasteriorum Congregationis VVindesemensis tam Mulierum, quam Virorum recensetur.

Rost fundationem, & institutionem supra dicti Capituli Windesemensis cepit hanc nouella plantatio per sumam optime conuersationis, odoratem suauissimum circumspicue diffundere, ac inde propugnem amplissimam tum virorum, tum etiam licrarum virginum paulatim augeri, na vt ex predicto Chronico Ioannis Buschij, & ex altero vnae Thomae de Kempis, & ex Capituli eiusdem Windesemensis Catalogo, vna cum illius constitutionibus Traiecti edito anno 1552. colligi potest, haec congregatio ante aliquot annos in Belgio, & per vtranque Germaniam centu, & viginti monasteria canonicorum perstringebat, exceptis monasterijs Sanctimonialium. Nunc post destructiones, quas vel causa bellorum, vel ab hereticis passa est, octoginta circiter possidet, quorum sparsim in descriptionibus monasteriorum Belgij, ac Germania recensimus. Quorum Catalogum ex Auberto Mirrao acceptum, qui summi praedicti Chronici collegit, iterum repetimus.

Primum igitur dictae congregationis monasterium, quod exterorum omnium est optime ipsum monasterium S. Mariae Windesemense prope oppidum Zwollam, tertio ab vrbe Dauentriae milliario ad flumen Isalam in cluio, fundatum anno 1387.

Secundum B. Mariae Nussense in Diocesi Colonienfis, quod ideo secundo loco ponitur in catalogo dictae congregationis, quia illud erat ceput peculiare duodecim monasteriorum, quae in Capitulo Windesemensi in vnum corpus, in vnam congregationem vniuerunt circa annum Domini 1430. ex 1. lib. Chronici Windesemensis cap. 44. ante quem annum Capitulum Windesemense alia plura monasteria obtinuit.

Tertium Viridis vallis, quod ante ipsum Windesemense fuit fundatum prope Bruxellam secundo lapide anno 1349. sed postea eodem Capitulo Windesemensi vnitum, floret.

Quartum B. Mariae in Bethleem, in oppido Zwollensi prope Dauentriam.

Quintum S. Pauli in Rubca valle prope Bruxellis anno 1373. fundatum, floret.

Sextum S. Mariae, & duodecim Apostolorum in vrbe Vltraiectensi, quod dicitur ad Regularium.

Septimum S. Saluatoris in Eccemsthem prope Dordracum anno 1382. extractum a Karaldo Minebodio ciue Dordraecole.

Octauum B. Mariae ad septem fontes prope Bruxellam fundatum anno 1388. per Regulum Bredeiquium primum eius loci Priorem, floret.

Nonum fons B. Mariae prope Arnheimium Geldriae oppidum Diocesis olim Vltraiectensis, nunc Ruremundensis, fundator Dux Illacensis anno 1392.

10. Monasterium S. Iohannis Euangelista prope Amblerodamum, nunc in Heijlo prope Alenarium Hollandiae oppidum, Diocesis olim Vltraiectensis, nunc Harlemensis, fundatum anno 1394.

11. Monasterium B. Mariae in Northorn, in Westphaliae diocesis Monasteriensis, floret.

12. Monasterium B. Mariae in Corfendonck prope Turobootum Campaniae Brabantiae muunicipij diocesis olim Cameracensis, nunc Antuerpiensis, fundatum anno 1393. floret.

13. Mons S. Agnetis prope Zwollam, diocesis olim Vltraiectensis, nunc Dauentriensis.

14. Monasterium B. Mariae in Valle Angelorum in Leydenorp in Hollandiae diocesis olim Vltraiectensis, fundatum anno 1398.

15. Monasterium B. Elizabethae prope Brielam Hollandiae oppidum, diocesis Vltraiectensis, fundator Hugo Henstius anno 1406.

16. Monasterium B. Mariae in Gaesdonck prope Gochin Geldriae diocesis olim Colonienfis, nunc Ruremundensis, floret.

17. Monasterium B. Mariae in Nouimago Geldriae oppido diocesis olim Vltraiectensis, nunc Ruremundensis.

18. Monasterium Visitationis B. Mariae prope Haelum Hollandiae oppidum diocesis olim Vltraiectensis, nunc Harlemensis. an. 1407. indotatum.

19. Monasterium S. Saluatoris in Thabor prope Snotam Frisiae Occidentalis oppidum diocesis olim Vltraiectensis, nunc Leouardensis, anno 1406.

20. Monasterium B. Mariae in Bethleem prope Louanum Brabantiae oppidum diocesis olim Leodiensis, nunc Machliniensis. 1408. floret.

21. Monasterium S. Meynulphe Confessoris in Poldicken diocesis Paderbornensis, floret. Ipsum item S. Meynulphe tunc Archidiaconus Ecclesiae Cathed. Paderbornensis fundauit 1409.

22. Stagnum B. Petri Apostoli prope Bomelia Geldriae oppidum diocesis olim Vltraiectensis, nunc Syluadensis. Fundatum a Domina in Bockel anno 1407.

23. Monasterium B. Mariae in Romerwael Zelandiae oppido diocesis olim Vltraiectensis, nunc Middleburgensis.

24. Thronus B. Mariae prope Harentaliam oppidum, & Grobbendonck Brabantiae pagum diocesis olim Cameracensis, nunc Antuerpiensis. 1414.

25. Monasterium S. Iohannis Baptista in Vrbe Aquilgramenti diocesis Leodiensis, floret.

26. Monasterium B. Mariae in Birket prope Amersfordiam, nunc Curia B. Mariae in Amersfordia diocesis Vltraiectensis oppido.

27. Vallis Pacis prope Vltraiectum, nunc monasterium S. Iohannis in Amersfordia diocesis Vltraiectensis. Vnitum anno 1417.